

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

12
(12:e årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1916, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 7 Juli</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>Redaktion: ANNA LINDHAGEN. JULIA STRÖM-OLSSON.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.</p>	<p>1916</p>
----------------------	--	---	---	-------------

ETT SAMLANDE FREDSPROGRAM.

Antaget vid Allmänna skandinaviska fredskongressen i Stockholm i juni 1916.

Den kristna kyrkan och kriget.

Det banbrytande i den kristna religionen är icke minst dess hävdande av broderskapsidén och följaktligen också dess internationalitet, dess samhörighet mellan folken oberoende av nationalitetskrankor. Kriget som medel att upprätthålla de ensidiga nationella värdena utdömdes i kristendomens början av kyrkan och dess män.

Denna kristendomens internationella anda har i stort sett sedermera icke hävdats av kyrkan och den kristna religionens förkunnare. Tvärtom hava de ständiga striderna mellan folken sin grund jämväl i den kristna förkunnelsens urartning till ett verktyg i kapitalismens, militarismens och den mot andra folk fientliga nationalismens tjänst i stället för att hävda folkens och individernas samhörighet och broderskap.

Kongressen, som anser alla religio-

Illustration av E. Debat-Pouson över Joh. 13: 34:

Si jag haver sagt eder, att I skolen älska varandra inbördes, och att I skolen älska varandra, såsom jag haver älskat eder.

ner förtjänta av aktning, vill under detta krig mellan s. k. kristna folk rikta en allvarlig vädjan särskilt till den kristna religionens lärare och förkunnare att kraftigt och oavlätligt framhålla kristendomens internationella anda och väsende samt att aldrig

litärer och diplomater på vapenmakt och ej på rättvisa och humanitet.

Även nu göra sig allt mäktigare gällande kraven på fred och en fred, som blir varaktig. Dessa krav skola också bli uppfyllda, om ej folken själva nu omsider ingripa och fordra avlägs-

upphöra med kampen för de kristna broderskapsidealens förverkligande.

Mötet beslutar att detta uttalande skall genom Svenska freds- och skiljedomsföreningens centralstyrelse tillställas det officiella och frireligiösa prästerskapet inom de skandinaviska länderna.

Grunderna för varaktig fred.

De flesta europeiska krig ha avslutats under många förhoppningar om en varaktig fred. Dessa förhoppningar hava sällan förverkligats. Orsaken är lätt att finna: man har icke eftersträvat att upphäva krigens orsaker utan framtvingit freds- slut, uppbyggda av mi-

andet av de nutida krigens orsaker.

I anslutning till denna uppfattning vill kongressen för skapandet av ett varaktigt fredstillstånd framhålla följande nödvändiga åtgärder:

1) Upphävandet av nationalitetsstriderna genom fastslående av nationernas självbestämmanderätt och dennas förverkligande ej blott i Europa utan även i Asien och övriga världsdelar.

2) Garantier för varje nation till fri ekonomisk utveckling genom fri handel och fri samfärdsel mellan länder och kolonialområden, de senares ställande under egen eller i brist på förmåga till självstyrelse internationell förvaltning samt avlägsnandet i övrigt av möjligheter till kapitalistiska och imperialistiska strävanden, som äro ägnade att skapa ofred mellan folken.

3) Grundläggandet av en internationell rättsordning, som vill trygga individernas och folkens lika utvecklingsrätt under hägnet av politisk, ekonomisk och andlig frihet — en rättsordning med bland annat ett världsparlament och obligatorisk skiljedom i alla mellanfolkliga tvistefrågor.

De nationella härarnas och det övriga krigsväsendets avskaffande.

4) En sådan omläggning av uppfostran och undervisning, att ungdomen och övriga medborgare sättas i stånd att fatta och hävda rättfärdighetens princip som grundval för all mänsklig sammanlevnad i motsats till maktens.

5) Ett oavlåtligt arbete på förverkligandet av demokratiens principer och folkets självbestämmanderätt inom alla områden.

Rustningarnas avskaffande.

Militärväsendets tillskyndare hava sökt giva detsamma en ideell uppgift genom att betona dess nödvändighet för just fredens upprätthållande. Denna uppfattning är nu fruktansvärt jävad av erfarenheterna.

En av de nutida krigens främsta orsaker är kapprustningarna och folkens militaristiska uppfostran, alstrande ett allt hänsynslösare militärvälde, ett alltjämt växande maktbegär samt stegrad fiendefruktan hos alla folk.

Om den allmänna värnplikten vill kongressen särskilt uttala det omdömet, att den långt ifrån att vara en demokratisk inrättning i stället är världens mest odemokratiska och ödesdigra institution. Denna just är i väsentlig grad orsaken till kapprustningarna i Europa och därigenom ansvarig för den misstro och spänning, som förde till världskrisen.

Kongressen protesterar mot militärväsendet, dess förtryck och dess frukter av andlig förkrympning och ekonomisk undergång samt kräver att samverkan mellan folken regleras av andra synpunkter än det ständiga hotets.

Kvinnan och fredssaken.

Krigets lärdomar kunna sammanfattas i kravet på det mänskligas förverk-

ligande i det offentliga livet. Rätten och freden skola aldrig undantränga makten och kriget annat än i den mån de naturliga, förnuftiga krafterna få göra sig allsidigt gällande.

Den nuvarande världsordningen kan säkerligen icke tjäna dessa uppgifter, även av den anledningen att den är väsentligen uppbyggd på männens företrädesrätt till officiell representation för samhällena. Det har en gång några år före den stora katastrofen uttalats, att vad vi förhoppningsfullt kunde förlita oss till vore det stundande inbrottet av en ny maskulin renässans. Nu har denna också kommit i gestalt av ett världskrig.

Miljoner blicka nu under brinnande förhoppningar fram mot nya tider. Redan vid denna framtids inbrott måste kvinnorna vid männens sida få framträda i det offentliga livet.

Kongressen vill därför som en huvudprincip för en mellanfolklig rättsordning framhålla nödvändigheten av att tillförsäkra kvinnan full medborgarrätt. Endast därigenom kan hennes inflytande och arbetskraft tillvaratagas för det stora målet: ett rättvist och bestående fredstillstånd.

Mötet uppdrager åt Svenska freds- och skiljedomsföreningens centralstyrelse att å kongressens vägnar meddela detta uttalande till regeringar och parlament i de olika staterna och särskilt till samtliga medlemmar i svenska riksdagens båda kamrar.

Till sommaren!

*Sommarvind, som gungar lätt
råg med ax i blom,
smek oss, giv oss
hälsans rikedom!
Fyll vårt bröst med starka
ekon av din sång
när du trotsigt går förbi oss
på din fria gång!*

*Sommarsol och sommarregn
given skördens gull,
att vår lada blir av
jordens frukter full!
Sommarregn, som faller,
gyllne sommarsol
given mera, än I gåven
något flytt »ifjol»!*

*Sommarsol och luftigt
lätta sommarvind
given varje barn en
hälsans färg på kind! —
Vekt i aftonsuset
drömmer pilten varm,
gjuten då med kärlekshänder
hoppet i hans barm!*

Religionen i nationalismens tjänst

av C. F. Numan.

Då man under det pågående världskriget, särskilt vid dess utbrott, fått bevittna, huru den officiella kristendomen av sina representanter blivit medräknad bland krigsberedskapen, varmed andra kristna trosbekännare skola tillintetgöras, och samtidigt muhammedanismens målsmän mobiliserat den religionen för krigets uppgifter, kan det måhända vara på sin plats att se något närmare på detta fenomen i ljuset av dess historiska förebilder.

Vid tiden för den mosaiska religionens tillkomst befann sig det ebreiska folket i yttre betryck och nöd. Det gällde att lyfta det upp ur träldomen i Egypten och göra det till ett fritt och starkt folk. Den på själens och kroppens vägnar rikt utrustade Moses var, trots sin uppfostran vid det egyptiska hovet, en starkt "fosterländsk" man — han kunde vara fosterländsk utan att äga ett fädernesland, ty hans fosterländskhet bestod i hans kärlek till folket. Då han en dag fick se en egyptier slå en ebré, hans landsman, rann det fosterländska sinnet på honom och han drap den för honom "utländske" egyptiern. Därmed var tärningen kastad för Mose framtidsöde. Att börja med måste han fly från Egypten och tog vägen över till Midian, där han sedan gifte sig med en prästdotter.

Under den frivilliga landsflykten, som varade i fyrtio år, mognade hos Moses tanken på hans folks befrielse. De omständigheter, i vilka han denna tid levde som fåraherde hos svärfadern, lärde honom känna sig som en landsflykting i dubbel måtto. Hans folk var främlingar i Egypten, och själv kände han sig som främling både i Midian och Egypten — en naturlig känsla hos en man av Mose läggning och föregående. Han ville finna medel till både sitt folks och sitt eget livs frälsning och upprättelse! Vilka medel han sedan lät komma till användning för att befria judafolket och göra det stort, är allbekant.

Att Mose psykologiska blick rätt uppfattade och bedömde såväl hans folks som Faraos själstillstånd, bevisas av händelsernas utveckling. Med lämpliga övertalningsmedel fick han folket att gå med på ett uppbrott från

*Där som nya slakten djärvt
slunga pilars regn
för att låta tanken
spira i dess hägn
— gjuten där ert ädla
morgonfriska vin! —
Livets slagfält blir ej
ödeborg, ruin.*

Gustav Lundberg.

träldomslandet och Farao att giva sitt motvilliga tillstånd till detsamma. I och med den religion, han förkunnade, framställde Moses för den egyptiske konungen en gudom, för vars makt i naturen denne måste böja sig, och för sina landsmän framställde han, först deras faders gud, som givit löfte om folkets framtida storhet, och sedan, efter uttåget ur Egypten, en "härskarornas" gud, som de hade att lyda och följa för att som en "Herrans här" vinna seger över folken i Kanaan, "det förlovade landet", och sålunda erövra åt sig "ett fädernesland".

Huru mycket av inbillningskraft (tro) man nu efteråt kan spåra hos de handlande personerna i detta världshistoriska drama — hos Moses, hans landsmän och den egyptiske konungen — behöver jag ej här utveckla. Envar kan utläsa det av den trohjärtade bibliska berättelsen. Ett är visst, den religion Moses stiftade var väl lämpad efter hans folks andliga uppfattning på den tiden, så att det kunde smälta densamma och omsätta dess läror i levande livet. Därför kunde religionen tjäna som hävstång för den judiskt-nationella uppgiften.

Men det är föga troligt att Kristus, om han kommit på samma tid till judarna med sin religion och predikat mildhet, barmhärtighet och försoning kunnat åstadkomma samma storverk, som Moses lyckades utföra med sin. — Och tvärtom: om Moses på Kristi tid uppträtt med sin förkunnelse och därmed velat utverka judafolkets befrielse från romaroket, som det då var underkastat, och tillika velat med vapenmakt på nytt rensa Palestina från fiender, så hade han med all sannolikhet misslyckats.

Att även Kristus, i likhet med Moses, hade hjärta för judarna som ett folk och således hyste patriotiska känslor framgår av berättelsen om huru han en gång grät över Jerusalems förstöring, vilken han i andanom förutsåg — "Huru ofta har jag icke velat församla dina barn, såsom hönan sina kycklingar under sina vingar — men I haven icke velat!" Men Kristus insåg att judarna icke på hans tid kunde räddas med tecken och under eller yttre kraftmedel, ytterst med krig, vilka voro lämpliga på Mose tid. Han ville lyfta och frälsa sitt folk genom en förädlad och förinnerligad religion, en högre andlig kultur, och dymedels uppväcka och utveckla en kraft hos folket, varigenom det i längden skulle bli oöverbanneligt. För att "besitta landet" anbefalldes Kristus icke våld och krig: "Saliga äro de saktmodiga, ty de skola besitta löftets land". —

Många religiösa judar och en stor del av folket i gemen väntade av sin Messias en politisk frälsare från främmande ok och yttre nöd. De ville i honom se en Moses, en av profeterna, eller Johannes Döparen. Även de flesta av Jesu egna apostlar uppfattade hans religion som nationell, avsedd endast

för judarna. I det tidigare skedet av sin verksamhet ställde sig Kristus också själv direkt avvisande till tanken på "hedningarnas" frälsning. En kana-neisk kvinna, som en gång sökte hans hjälp, fick till svar: "Jag är icke utsänd utom till de borttappade fåren av Israels hus." Då han på samma tid utsände sina lärjungar att predika evangelium, varnade han dem uttryckligen att "icke gå ut på hedningarnas väg, eller in i någon samaritisk stad". Bland apostlarna var det egentligen endast Paulus, den "senfödde" aposteln, som strax förstod kristendomens internationella innebörd. —

Om Mose religion, med sin krigsgudsdyrkan, icke var lämplig på Kristi tid för att tjäna ett nationellt-politiskt ändamål i vanlig, yttre mening, och om Kristus i sin religionsförkunnelse tog avstånd från den krigsstig Moses gått, kan det ju så mycket mindre vara berättigat att i vår tid börja nationella krig under kristendomens fanor! — Det skulle utgöra en dubbel atavism, en upprepad död och förstening av det, som en gång levat!

Även Muhammed började sin religionsstiftning med en folkbefrielse och ett stort krigståg. I likhet med Moses hade han i ensamhet förberett sig för sitt värv. Under sina handelsresor på de långa karavanvägarna genom öknen hade han goda tillfällen att iakttaga och begrunda sitt folks yttre ställning och inre själstillstånd och kom därvid till insikt om att något måste göras för att lyfta folket ur det förfall, vari det sjunkit. Liksom Moses gick han i början, i känslan av uppgiftens storhet, med tvekande steg till verket. Under plågsamma tvivel på sin kallelse, under fastor och böner kände han sin själ så söndersliten att han säges vid ett tillfälle ha ämnat taga sitt eget liv. Men hans fosterlandskärlek fick slutligen överhanden i hans inre strid och drev honom fram som "guds profet".

Muhammed kände sitt folk och de rådande tidsomständigheterna, och denna kännedom förmådde honom att i sitt upprycknings- och förstärkningsarbete använda samma eller liknande metoder, som Moses givit exempel på. Därför ställde sig Muhammed på sätt och vis som en direkt efterträdare till Moses och samtidigt som en öppen och bestämd motståndare till Kristus och hans bekännare. Muhammed var tydligen medveten om att kristendomen icke ägnade sig till hävstång för den nationella uppresning, han åsyftade. Han var i denna punkt klarsyntare än mången av vår tids s. k. folkledare. Men Muhammed förstod tillika att indirekt begagna sig av kristendomen genom att i sitt folks fantasi utmåla den som den egentliga och största fienden!

Ännu flera religioner ha från början haft ett nationellt syftemål, och så länge de levat i folkfantasi (tron) med sin ursprungliga kraft ha de tjä-

nat detta syfte. Men människornas inbillningskraft kan icke alltjämt rikta sig mot och omfatta ett och samma föremål för att leva på det. Själens söker ny näring, så snart den gamla är förtärd. Sedan en nationell religion passerat den andliga smältningsprocessen och svalnat, finnes det icke mycket kvar av den ursprungliga metal-len. Det mesta har förbränts och blivit slagg, utan glödförmåga, eller blivit petrifikat, som har värde endast för den undrande nyfikenheten och den intresserade vetenskapen. — Den fantasi, som uppbars av och levde i våra förfäders krigiska religion, läran om Asagudarna, var stark och dådkraftig på sin tid. Våra förfäder närdes av den och uppväxte till ett starkt krigarfolk. Men med att nu för tiden predika Oden, Tor och andra av samma gudasläkt lär ingen kunna hos vårt folk åstadkomma en väckelse till sedlig kraft och nationell storhet.

Den numera avlidne svenske nationalisten och psykologen, professor Gustav Sundbärg, som beklagade svenskarnas nationella efterblivenhet, både i andligt och materiellt, såg en tid i de kristligt-religiösa väckelserna en nationell ljusning och lyftning för svenska folket — han skrev det på sin tid i en tidning. Att han så kunde göra hade med all sannolikhet sin grund i ett förbiseende av kristendomens internationella karaktär. Det nationella patos, med uteslutning av andra folk, som ingick i flera äldre religioner och utgjorde deras förnämsta kraftkälla, var icke från början något grundväsentligt moment i kristendomen. Kristi landsmän, judarna, insågo och inse det. — Om Kristi lära medels sin inre renande och samlande kraft någonsin kommer att samla judarna till ett även i yttre motto förenat folk, synes alltjämt stå i vida fältet.

Nu, som fordom, kräver människoanden färsk och närande kost, avpassad efter smaken och smältningsorganen, vilka hos människan under tidernas lopp måste utvecklas till allt finare känslighet.

Världens förenade stater av Haakon Löken är en på Svenska andelsförlaget utkommen broschyr, som på ett klart sätt i sammanträngd form visar utvecklingen från nävrättens tider till lag och rätt som skiljedomare mellan individer. Konsekvensen därav är skiljedom mellan nationer. Först genom världens förenade stater kan målet uppnås: skiljedom i stället för att taga sig rätt.

"Varje stat skall styra sitt och ordna sitt för sig själv i fullständig frihet och nationell självständighet, men i dess stridigheter med andra stater dömer en gemensam världsdömstol."

Från Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen kan rekvireras det kort, som finnes å numrets första sida.

Rättskänslans framsteg.

Av Marika Stjernstedt.

(Forts. från maj- och juninumren.)

Det är i anfalllet, i själva vinningsbegärets tanke, som krigets skamligger.

Jag tror verkligen, hur bitter än tiden ter sig, att detta faktum aldrig har stått så klart som nu för en mycket stor del av den civiliserade mänskligheten.

Och det är detta, som gör det hoppfullt möjligt för oss, att trots världskrigets fasor, från och med dessa tider våga blicka med något av ny tillförsikt framåt. Aldrig, tycks det, har rättsmedvetandet i vad gäller nationer och stater väckts så brutalt, men häller aldrig så allmänt som nu. Det har verkligen klart gått upp för ett stort flertal tänkande, vilken otymplig statsrättslig uppfattning vi levat i — och vilken det nu pågående krigets utgång än må bli, om vi omedelbart skola få jubla åt de förtryckta och slagna folkens befrielse, eller nödgas vänta på ett nytt, ännu rysligare, men likväl då oundvikligt befrielsekrig från maktteoriernas herravälde — ett är säkert, uppvaknandet till skärpt rättsmedvetande torde väl bli definitivt.

Som ett exempel på hur ett sådant rättsmedvetandet redan nu kunnat vara medbestämmande i det politiska, vill jag anföra vad Englands ammunitionsminister och f. n. mest betydande man, Lloyd-George, yttrade i ett tal för någon tid sedan. Han framhöll med stor energi hurusom England gått med i kriget — ehuru icke direkt anfalllet — av ridderliga motiv, av rättskänsla.

”Det ingår, sade han, i tysk politik, att framställa vårt deltagande såsom motiverat av begär att kasta oss över en handelsrival och att komma åt hans kolonier. Men i verkligheten fanns alls ingen i England, som ville vara med i kriget, när detta först bröt ut.” L.-G. uppger, att han, sin plikt likmätigt, samspråkade med en mångfald på penningmarknaden inflytelserika män, vilka alla blott uttryckte sin ivriga önskan att England måtte förskonas från att vara med. Och helt visst, menar L.-G., skulle en folkomröstning utfallit emot varje plan på deltagande i kriget — då.

Men knappt en vecka senare var allt omvänt. Vad hade då skett?

Jo, ett litet och praktiskt taget försvarslost land — Belgien — hade mot tro och loven överfallits. En storm av

indignation svepte över England. De inflytelserika penningmännen togo risken, som de få dagar förut avrätt ifrån. Ty Belgiens förintande gick Englands hederskänsla för när.

Må vara, trots allt, att intressen också här spelade in; vi leva ju inte i en värld av änglar och må ej tro, att engelsmännen äro änglar mer än andra! Men det är stort, och framförallt betydelsefullt nog som symptom, att man får se en hel nation verkligen spontant ge sitt samtycke till ett sådant äventyr som krigets, emedan den anser att orätt blivit begången. För massan av folket voro ju intressena, som kunde spela med, skäligen främmande, men h a r m e n kände var och en!

Bland de första, som frivilligt strömmade in under fanorna, voro de engelska gruvarbetarna — och detta skedde, när de fingo höra, att tyskarna i Charleroi i Belgien låtit kasta ner belgiska gruvarbetare i gruvschakten, att där ömkligen förgås... Solidaritetskänslan drev då ögonblickligen de engelska gruvarbetarna, bland vilka antimilitarismen förut varit stor, att gå ut, för att hämnas yrkesbrödernas hemska död. Deras personliga rättskänsla nåddes på denna direkta väg.

Solidaritetslik som ömsesidig hänsyn är det bästa materialet till uppbyggande av varje sammanslutning, från en intim krets av vänner eller kamrater och upp till ett hållbart världssamhälle. Och liksom gruvarbetarna omedelbart kände våldet mot yrkesbröderna såsom våld mot dem själva, så börjar man hos folken alltmer skönja medvetandet om, att den enes rätt också bör vara den andres.

Många klandrande röster ha hörts ute i världen, emedan inte en enda av de neutrala staterna, inte ens det mäktiga Amerika, inlade öppen och officiell protest, när Belgiens neutralitet kränktes. Kanske blir en dag historiens dom ganska omild mot denna rättsliknöjdhet!... Men vi tro, att om en dylik protest genom omröstning begärts av de neutrala folken själva, så skulle den inte ha uteblivit.

Det är på hoppet, ja, på vissheten om att världsutvecklingen alltmer går mot folkens bestämmanderätt, som vi också bygga hoppet om, att en starkare och mer medveten rättskänsla skall få plats vid handhavande av mellanfolkliga angelägenheter. Ty folken

känna i grund och botten för varandra som kamrater, som människor i lika ställning eller av lika uppfattning göra det.

*

Nationalitetsförnimmelsen är inte gammal. Ännu för ett par hundra år sedan var den okänd. Det anses, att konungarikets Polens skändliga delning mellan tre snikna och ärelösa grannar starkt bidrog att väcka den — mot slutet av 1700-talet. Här uppstod nu för första gång inför medvetandena den skärande bilden av en förtryckt hel nation. Men ännu under napoleonskrigen var känslan av samhörighet inom staterna rätt ringa. I en skildring av Heine, som han lägger i munnen på en gammal soldat, kan man finna beskrivning på hur den segrande Napoleon ersätter kurfursten i en tysk småstat med sin egen sväger. Folket ser de ”präktiga glada fransmännen”, som det heter i den gamle soldatens version, tåga in på stadens gator och de mottagas med gamman, därför att de se så trevliga ut!... Och gå vi till vår egen historia, må ingen tro att det varit någon allmän jämmer i Finland, när detta 1809 kom under Rysslands välde. Tvärtom gävos i städerna baller till firande av fredsslutet, och de vackra finska flickorna dansade med de ryska officerarna, som nyss besegrat deras egna — landsmän.

Vore nationalitetskänslorna i sin linda, så fanns nationalitetshatet naturligtvis lika litet. Ty bitterheten och hatet mot andra folk äro den följd av samhörighetskänslan med ens egna, som självfallet uppstår, ifall denna samhörighetskänsla blir kränkt. Det tjänar föga till att orda med beskrämmanden och ve om hatet mellan folken, så länge inte respekten för folkens och nationernas självständighet och fria bestämmanderätt är absolut naturlig för var och en. Och den dagen faller folkhatet bort av sig självt.

Kanske — kanske skall detta ohyggliga krig, som började med ett skändligt folkrättsbrott — kanske skall det komma att beteckna en verklig vändpunkt i utvecklingens historia? Den tyske socialdemokraten Karl Kautsky skriver, att intet stort krig varit i Europa sedan 100 år tillbaka, som inte fört med sig djupgående förändringar i de politiska systemen. Och han använder den bilden, att de stora krigen därvidlag skulle likna lokomotiv i världsutvecklingen. Så ha vi lov att hoppas att det blir även nu. Ty aldrig

har dock orätten påpekats, talats om och gisslats som nu.

Det kapitel i världshistorien, som efter krigets grymma lärdomar torde grundligast komma att skrivas om, bleve sålunda rättskänslans och nationalitetsrespektens. Och i att det kapitlet blir ett avgörande sådant, däri äro vi alla medansvariga, emedan vi alla, var för sig, dock utgöra en liten ringa del i massan av jordens folk, i det stora världssamvetet.

Må vi fredsvänner då framför allt annat vakta på vårt rättsmedvetande och utan misskund gissla varje våld, varje olaglighet. Ingen människa och intet folk äro oss så avlägsna att de inte behöva det moraliska stöd vi alla kunna ge, i en rättmätig frihetskamp. Låt oss ej förgäta att även idealen äro verklighet och mäktiga hävstänger för mänsklighetens framåtskridande.

Och hur vidgas inte vårt eget hjärta, hur växer ej vår egen själ, när vi uppfyllas av den dyrbara förvisningen om, att vi alla kunna vara med och verka i det goda, verka för en framtid av fred och mildhet — genom att okuvligt och tålmodigt, så länge vi leva, hålla rättens idé över varje annan, hålla rättens fana högt över våra huvuden.

En resolution för de dömda.

Fattad å Allm. skand. fredskongressen.

Allmänna skandinaviska fredskongressens svenska deltagare, utgörande ett antal av över 400 ombud för fredsföreningar, arbetareorganisationer, religiösa samfund, kvinno- och ungdomsförbund, nykterhetssällskap m. fl. uttala sin med sorg blandade harm över förföljelserna mot de personer, institutioner och tidningsorgan, vilka i redbaraste uppsåt till det yttersta velat motverka den agitation och de krafter, som syftat till att genom ett anfallskrig kasta Sverige ut i världskrigets förödelse.

Kongressen hävdar såsom en fundamental medborgerlig fri- och rättighet uti en civiliserad stat, att medborgarna få oantastade verka för fredens stora sak och mot försök att framkalla över folket krigets olycka.

Kongressen manar alla svenska män och kvinnor med levande fredsvilja att samla sig till ett energiskt arbete mot en byråkrati och militarism, som önska med alla tillgängliga medel omintetgöra verksamheten för fredstankens slutliga genombrott och seger.

I detta sammanhang vill kongressen till de dömda fredskämparna Hedén, Höglund och Oljelund frambara sin varma hälsning och uttalar sin förhoppning om snart återvunnen frihet och upprättelse.

Teckning av Raemaekers.

Tre konungars tillbedjan.

Kristusbarnet vänder sig bort — det skäms över sina tillbedjare. Och gråter över dem, som icke veta vad de göra. Barnet kan också symbolisera civilisationens gudinna, som skäms över vad som händer i Europa åren 1914—1916, samtidigt som man aldrig försummar ett ögonblick eller en situation att flagga med hennes färger.

Civilisation, kultur, hög andlig nivå — hur barockt tycks det ej att kombinera dessa begrepp med dagens händelser. Icke millioner utan milliarder gå månatligen upp i rök och eld, lämnande efter sig ruiner, död och förbannelse. Är det inte förtjusande? Har man inte anledning slå sig för sitt bröst och överlycklig inför all världen utropa sin stolthet över att leva med i en tid, stående så högt i civilisation, allehanda kultur och hög andlig nivå!

Pingst, *hänryckningens tid*, som vi just ha bakom oss, huru ha vi inte kunnat fira den i en värdig känsla av att tillhöra en världsgeneration av högt stående kulturmänniskor — som äro ute och plundra och mörda. Och nu ha vi midsommar, den avgående solens fest. Ja, sannerligen, den festen har Europa nu kunnat fira i snart två år, ty sol, lycka, välstånd och allmän jäm-

vikt ha verkligen under denna förfärliga tid för det stora flertalet stått i ständigt avtagande. Den sol som gått upp över en vansinnig värld har varit röd av nationernas oskyldigt och brottsligt utgjutna blod.

Ingen vet hur många hälsningar från av döden redan kyssta läppar denna nedgående blodspeglande sol fått med sig från många tapper gosse eller far till sina kära. Hans hänryckning har kanske varit måttlig, såväl som hans anhörigas. Men den sköna budförrskan går stumt vidare, lysande över onda och goda. Säkert mest goda ändå, eftersom världen företer en så bedrövlig anblick. Ty det tar som bekant tid att göra sig hörd, om man inte har något annat än Redbarhet och Godtrogenhet i börsen. Hädanefter skall denna sol i många tiotal år lysa över ett tiotal nationers lemmytta, blinda och döva. Vilken stolt syn, vilket värde tecken på sann och äkta trohet mot mänsklighetens högsta ideal. Sannerligen: spåren förskräcka!

Nej, vi vilja, trots allt, hoppas och tro, att när vi nästa gång ur hjärtats grund kunna hälsa den *uppgående* solen, vi också skola få hälsa den uppgående civilisationen — ej som en chimär, som en förklädd lögn, utan som den fasta klippa, på vilken folken tillitsfullt kunna bygga sina förhoppningar om fred och rätt.

J. S. O—n.

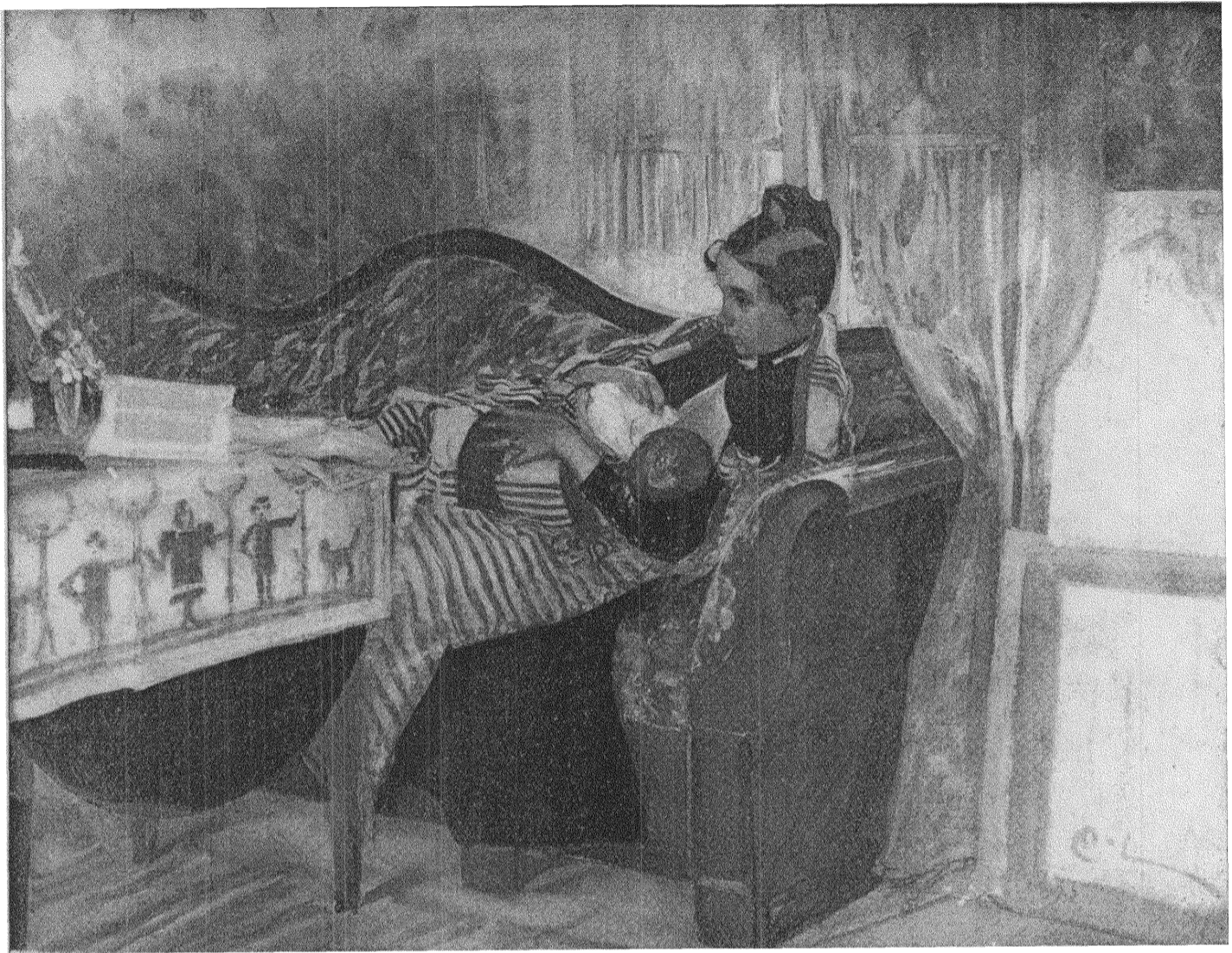
Småplock en sommarnatt.

Det sista kuck-ku har förklingat, serenaden är avslutad. Tystnaden härskar i skogshagen. Den störes endast då och då av ett sakta pip-pip — det är kärleksgnabb från ett litet fågelbo i ett av träden. Men tystnaden är ingen varaktig härskare, ty nu börjas så småningom konserten. Det prasslar och knäpper, piper och visslar från tusende liv, som i kör stämma upp sitt

lov till Aurora, den gyllene morgondrottningen, vilken kommer med solen, alltets livgivare.

I skogen råder det kamp och strid, Envigen utkämpas mellan björken och granen, som tävla om platsen — kampen för tillvaron — — —

Morkullan har allaredan i den arla morgonväkten, innan horisonten purpurfärgats av reflexerna från morgonsolen, hälsat den nya dagen välkommen med sitt välkända k-n-o-r-r-k-n-o-r-r. Steglitsan och bofinken slå

Karl Larsson: KARIN MED BRITA.

Vaggsång.

Slumra, min älskling, min dotterlill,
 Slumra i hårdan tid. —
 Mor, hon bär sina sorger för sig,
 Mor släpper ej in i kammarn till dig
 Ord om hat eller strid.
 Ute det klirrar, det stampar, det lamrar —
 Är blott den viskande vind.
 Barnet har slumrat så sött i mors armar,
 Mor smeker ännu dess kind.

sina drillar för sina hjärtans kära, sekunderade av rödhaken, som byggt sitt bo i stenvuren eller den gamla gärdsgården vid skogsbrynet. Fjärilar i prunkande färger och humlor söka sig väg till skogsblommornas kalkar för att hämta den gyllene saften. Från blåbärsriset höres en enda körsång, alla toner i dur, en harmonisk orkester.

Pass på! Nu få vi mitt i allt detta ett solonummer, men det blir ej i samma tonart. Det är den skygge enslingen, "turturduvan", som mitt i den tjocka skogen slår an sitt välkända mollackord, tu, tu-tu. Det ligger ett samlat uttryck av vemod och klagan i sången — en behaglig mellanakt i konserten från blåbärsriset.

O. P—g.

Dröm om, min älskling, i skyddad vrå,
 Dröm om blommor och grönt,
 Dröm om himmelens lysande blå
 Över frukter, dignande skönt.
 Blommor förtrampats av hästarnas fötter,
 Fält ha besudlats, förrötts — — —
 Dröm, lilla barn, att ur blodsköljda rötter
 Värliga blommor ha fötts.

Småle, min älskling, i sömnens hand,
 Mor håller vakt hos dig.
 Med järnhård makt dig skyddar ditt land,
 Modiga män söka släcka den brand,
 Som tändes på fjärran stig.
 Le, lilla barn, här i hembygdens värld,
 Le uti drömmen mot mor!
 Hämta från hemmets värmande härd
 Krafter att växa dig stor!

Sov, lilla barn, min dotter, sov gott,
 Sov dig kraftig och stor! —
 Andra små barn få gråta blott;
 Tårar blivit kvinnornas lott,
 Sorg i koja och slott!
 Sov, lilla barn, ännu liten du är,
 Måste dock en gång bli stor!
 De tårar torka, som nu flöda här,
 Åter uppbygga, vad nedstörtat är,
 Det må bliva din lott!

En tysk moders vaggvisa.

Denna dikt är författad av en ung tyska, Erna Heinemann-Grauthoff, som jag redan omtalat i min skrift "Själarnas neutralitet". Hon och hennes man, d:r Otto Grauthoff, ha till tyskan översatt dels ett häfte lyriska dikter av nyare franska författare, dels Romain Rollands Jean Christophe. Denna lilla dikt av Erna Grauthoff själv är hämtad ur ett litet häfte *Verse einer Frau aus dem grossen Kriege* — dikter som genom sitt poetiska värde, sin ädla fosterlandskänsla och äkta humanitet äro i hög grad tilltalande. Översättarinnan, fru Olga Lorentzen-Bergmann, är en ung svenska, förut anställd vid Malmköpings samskola, som hon lämnade på nyåret 1916 för att ingå äktenskap med sin trolovade, en ung tysk jurist, innan denne utkallades till fronten. Teckningen ger ett troget intryck av originalet, åtminstone så troget som en översättning kan göra. Det är mig en glädje att befördra den känsliga dikten till Morgonbris läsekrets. Fru Lorentzen-Bergmann har även översatt den på Svenska andelsförlaget utkomna skriften av K. Goldscheid: "Människoekonomi och fredsrörelsen", som i hög grad kan anbefallas till läsarinna av Morgonbris.

Ellen Key.

LONDONBREV.

(Ur »I Fiendeland» av Ture Nerman.)

London september 1915.

Kära lilla Asta —

du som sitter i din vrå
däroppe i fredens Svärge och väl knappast tänker på,
att hundra mil i fjärran brinner gårdar och land
och små flickor sitter gråtande på elva rikens strand.

I dag är London sol och all dimma har flytt,
men det juset hjälper inte, stan är som förbytt.
Det är inte den forna solen i tusende ögons dörr
som jag mött i de vackraste kvinnornas stad
var resa förr.

Vet du, i morse satt jag på ett omnibustak och för
för att ordna mitt pass — det är krångligt nu —
till svenske konsulns kontor.

Nedanfö dunkade motorn sin bensinmelodi
och om hörnet kom en trupp skottar marsche-
rande förbi.

Det har pratats om krigshämförelse — ja, kanske
den dag
då kampen bröt ut och järnridån gick ner i
ett enda slag,
kanhända kände folken för en dag då dess rus,
men de ha väckts och blivit nyktra sen vid kano-
nadernas brus.

Högländurna marscherade bra, men med min
av offerlamm,
och mörk var massan som följde dem trotto-
arerna fram.

Musiken jorde sitt bästa med Tipperary —
förträfflig musik,
det är bara det, att massan vet, att den spelat
så många till lik.

När jag åter vände mej framåt, satt på bänken
mitt emot
en sällsamt söt liten Londontös med den näp-
naste Askungefot,
de skäraste kinder och blondaste hår och en
mun som ett körsbär röd
och sagoögon så blåa, att mitt jarta ren kom i nöd.

En liten len Titania på en fjorton femton är,
en liten dikt av Browning, en tjugande späd
miss Vår...

Jag satt som förtrollad och tittade. Då såg
jag, att hennes blick
gång efter annan barnsligt blygt bort till min
skrovlighet gick.

Käraste Asta, vet du, då glömde jag krig och allt
— utom dej förstas (vill jag minnas) — och
en värststrof tog strax gestalt...

Den lilla blåögda rodnade — och jag rodnade,
gamla karn,
och hur det nu var, så sa hon med ens, Albions
sagobarn:

— Förlåt, sir, det är inte passande, att jag
tittar så på er,
men ni är så vådligt lik Dicky, när ni sitter
så där och ler.

Dicky, min käre store bror — han gick till
kriget i maj.

Han var lång och jus och blåögd som ni...
Men nu måste jag av. Goodbye!

Carl Larsson: HÖST.

En varm liten hand. En god liten blick. Så
försvann hon i gatans brus,
och min omnibus skakade vidare mellan smala
höga hus.

Och nu är dagen och solen förbi och det är
mörk våt kväll
och jag sitter och skriver till dej, min tös,
i The Bolingbroke Hotel.

När du läst det här brevet, Asta, ska du lämna
ditt broderi

och ta ner från pianohyllan Tipperarys melodi
och du ska spela den enkla slagdängan om
Paddy och hans vän

och den långa långa vägen mer varmt än du
spelt den än.

Du ska tänka på alla små kvinnor i detta och
andra land,
som aldrig ska bli mödrar och hålla ett barn
i sin hand

på alla vars liv och lycka kriget bröt ner

och på alla miljoner små läppar som aldrig
ska kyssa mer.

Det är lång väg till Tipperary, det är långt
hem till dej,

det svallar ett världshav mellan min käresta
och mej,

men min längtan drar mej norrut och i morgon
tar jag adjö

av det vackra sorgsna London och John Bull
och hans ö.

Och klarar jag tyska minorna, är jag hos dej
om åtta dar.

Nu farväl för i dag och hälsa dem hemma
järtligt envar!

Det här brevet bryter censuren, all right, och
den stryker utan pardon,

men en kyss blir väl alltid över, om jag sänder
— en hel miljon!

Brottstycke ur ett föredrag.

Av Emma F'lood.

Låt oss se oss omkring och fråga oss vad den kapitalistiska civilisationen gjort av kvinnan, denna representant för det sköna, sanna och goda som skalderna älska att kalla henne. Ja, att det ännu finnes någon rest kvar av skönhet och stolthet hos kvinnosjälen, såsom hon under tidernas lopp och i all synnerhet på det yttersta i dessa storindustrialismens dagar har blivit behandlad, är underbart och måtte bero på den sega livs- och utvecklingsdriften hos henne. Arbetarhustrun är väl i de flesta fall det nuvarande samhällets verkliga slavinna, bunden oftast av en allt för stor barnskara, bunden av fattigdomens, nödens och okunnighetens slavkedjor och bunden av — lagar. Hon får slita och släpa från tidigt till sent. Aldrig får arbetarhustrun tid att stanna för en minut och tänka en smula på sig själv, på sitt eget människovärde. Eller den ogifta arbetarkvinnan? Äro hennes levnadsförhållanden gynnsammare? Som fabriksarbeterska, som hemarbeterska, som tjänarinna: har hon någon tid över till kunskapstillägnelse, till uppfostran av det bästa inom sig? Nej, varken tid eller råd. Ofta hänvisas hon till den av samhället gynnade och tillåtna prostitutionen för att öka sina knappa inkomster.

Och överklasskvinnorna — använda de sig av sina privilegier: rikedom, frihet och rätt till bildning? I de flesta fall icke. Om det är fattigdomen, som i stort sett håller nere arbetarkvinnan, så är det rikedomens i förening med klassfördomarna som håller nere överklasskvinnan. Bitter fattigdom å ena sidan samt lyx och lättja å andra sidan är det som håller kvinnan i allmänhet nere på den låga kulturgrad att hennes mest utmärkande egenskaper bli småsinnet, skvallerlystnaden och fåfängan. Att det trots detta inom alla klasser finnes ett antal duktiga kvinnor, som förstått att utveckla det skönast mänskliga hos sig, som kunnat vidga sin själ till att omfatta en stor idé, som kunnat deltaga i frambringandet av kultur- och samhällsvärden, är ett löfte om vad vi ha att vänta av kvinnorna då de fått frigöra sig.

Lönslaveri och kvinno-slaveri är utmärkande för vår civilisation. Värst och oförlätligast är dock barnslaveriet. Att man drar in barnen i fabriken och suger deras unga kraft för en usel be-

talning. Fabrikslagstiftningen här i landet tillåter ju att barnen få börja redan vid tolv år, fastän det är ett allmänt känt missförhållande att denna fabrikslagstiftning allt för ofta kringgås, fastän att fabrikanternas snikenhet och föräldrarnas fattigdom enas om att söka hemlighålla dylika lagöverträdelser. Under 1911 ha dock icke mindre än 300 industriidkare stått åtalade för brott mot minderårighetslagen.

Vid industrialismens genombrott i synnerhet i England pinade man livet ur stora massor av värnlösa och föräldralösa barnhus- och fattighusbarn. Fabriken rekviderade mestadels sin arbetskraft från fattighus och barnhus. Men ännu står inte lagstiftningen högre än att förskräckliga brott kunna begås mot det uppväxande människomaterialet. Sydamerikas bomullsfabriker drivas huvudsakligen med barnarbete. I Europas hemindustri pinas barn till det yttersta. Inom hemindustrin finnes, som bekant, ingen organisation, ingen lagstiftning, ingen inspektion som kontrollerar. Där får privatkapitalismen utsuga utan gräns och utan kontroll. — — —

Litteratur.

I fiendeland, dikter till det första världskriget av Ture Nerman. Tidens förlag. Pris 2: 25.

Denna samling skisser på vers från de stackars krigförande länderna är något av det bästa vi hava att bevara ur krigslitteraturen.

Bokens första dikt börjar med ett ödmjukt anslag. En bön till de efterkommande att icke döma oss:

”Till dej som lever om tusen år
i en jusare, bättre tid än vår!

Du får inte tro det var folkens fel.
De kunde ej häjda makternas spel.

Du får inte döma oss allt för hårt
för det hävderas mörkaste blad som blev
vårt.”

Från Ärans fält komma de hem
till vårt Trelleborg. Det är invalidtåget:

”Takt tu, takt tu — se opp för Iwan!
Han ska bäras å bår till sitt hem i Kasan.”

Denna hemkomst av det som finns kvar av en stackars invalid är kanske det hemskaste. Med blodig ironi förmår Nerman skildra invalidens litet ängsliga undran hur barnen skola taga emot och låta sig omfamnas av sin fars enda arm, en far som inga ben har och dessutom är blind.

Så vänder sig författaren till våra aktivister här hemma:

”Mitt folk, vill du ha dina pojkar så här?
Vill du se dina karar som ryssarna där?
Vill du slå dina faders land i ruin
för det fagnar en Krupp och en herr von
Hedin.”

Förödelse eller välfärd?

Av F. J. Gould.

Översättning för Morgonbris av
Lisa Lille.

Jag vill visa er två scener, en av fasa och förödelse, en av välfärd och lycka. Jag vill visa er två olika tillvägagångssätt, ett ledande till död, ett till liv. Jag vill visa er krig och fred.

I. Förödelse.

Ett underbart vetenskapens verk kom susande genom luften. Ni vet, att det står i böcker, att kunskap är till välsignelse för människan.

En bitande ironi är också dikten *O x d r i f t e n*, där han låter även djuren klaga sin bitterhet:

”Gudar, vi fick vi ej stanna
i Svärgets älskade land
och puttra som biff i en panna
hos en köksa på Svithiods strand.”

Först går färden till Berlin för att söka en ung kamrat, Max Bähr. Han är borta, vår resenär träffar endast hans gamla mor. Det är icke detta som är det svåraste att han är död:

”Nej, det är inte det som gör mig mitt ve,
i ändlösa natters vak,
men att ej han fick falla i vår armé
för folkens och frihetens sak.”

Så kommer skildringen av en riksdagsdebatt och ”Genosse Südekum”. Man kan icke träffa huvudet bättre på spiken än Nerman här gjort:

”Han talar, talar häftigt,
han talar stort och grant,
han talar högst beskäftigt
om — deutsches Vaterland.”

I samlingen är också intagen den förut publicerade, rent storartade dikten ”Hindenburgspikas”.

Mot denna eländiga och skamliga bakgrund står *M a n n e n*:

”När feighet kröp och fruktan dröp
och alla leder vek
och alla morska pampar stöp
och alla löften svek,
du stod, Karl Liebknecht, ensam rak
på gamla ärans stig
och slungade mot himlens tak
ditt tappra: Rövarkrig.”

Vår diktare far också till Schweiz, till fredens och den internationella hjälpsamhetens land. Schweiz blir för författaren en lyckoö, som också alltid hade haft mod att ta emot de av andra länder förkastade:

”Stå Schweiz, i vårt släktes historia
stå starkt, du-vårt fastaste fort,
och bär oppe din lysande gloria
medan furstarnas glans bleknar bort.”

L ö g n e n är slagfältets skildring. Det är den döende unge fransmannen — ”och så sjönk han tillbaka på åkern igen och viskade: Marguerite — — —” och han tänker vidare på sista fackföringsmötet i juli — ”Kamrater, låt oss svara med sonderbrutna gevär, ty Internationalen åt alla lycka bär”... Vad som sedan följer kan icke beskrivas, det måste läsas av envar. Författaren tänker sig den franske soldatens sista gärning i denna värld. Det var att

Detta föremål gjorde ett väsen starkt nog för att spräcka ens trumhinnor. Det var mer än en meter långt och vägde nästan en ton och det var fyllt till brädden med död.

Det hade avskjutits från en jättekanon eller mörsare, som mätte 40 fot i höjd. I gamla tider skulle en man ha fört en lång, brinnande sticka till kanonens fänghål för att få krutet att explodera och skottet att brinna av. Men denna kanon hanterades på ett annat sätt. Den fyrades av med hjälp av en 400 meter lång elektrisk ledning. Och trots detta var lufttrycket så starkt, att soldaterna kastades till marken.

När detta skott (frambringat av vetenskapen) föll ned i fästningen Liège i Belgien i augusti 1914 sprängde det hela platsen i luften och begravnade hundratals belgiska soldater bland ruinerna. Hålet den gjorde var 70 fot djupt.

Underbara äro vetenskapens verk!

Det sades, att människor blevo galna

räcka sin vattenflaska till en stackars döende tysk:

”En tysk, en av Kaisers hunner, eh bien, men han kände ej längre hat, han hasade fram sej till tysken och bjöd: Är du törstig, så drick, kamrat.”

Han hällde en klunk i tyskens mun — han mötte en feberblank — och brinnande blick — var hade han sett? — I Basell! — Det var där Frank!”

Det blir för långt att tala om allt vad denna bok ger oss, det bör ju vara överraskningar också, då ni få den i edra händer. Tänk hur detta exemplar, tryckt 1916, skall vördas av edra barn och barnbarn och långt fram i tiden. Hur de skola ha den med sig på mötena och läsa ur den och den skall bli ett av alla vittnena om vad kriget är.

Blott en sak till, som måste nämnas, att Nerman skriver så vackert om kvinnorna. Det är den gamla modern där nere i Berlin, det är ett Londonbrev, om hur ensamma kvinnorna blivit genom kriget och det är till sist Å r g å n g e n 1935, diktad eller åtminstone tänkt i Paris. Den förfärliga tanken, att just nu bära kvinnorna de söner, som bliva lagom färdiga att nedmejas 1935. Så låter författaren kvinnorna tala:

”Ej för oss själva ber vi, ej för den släkt som är, men för de små, små väsen vi under vårt hjärta bär, för de tusen ofödda livet med gnista så slocknande svag, som ska vakna ur våra sköten till längtan och död en dag.”

A. L.

av det buller dessa kanoner från Essen i Preussen gjorde. Uppfostrandet av dessa människor hade tagit årtal, lärare hade arbetat med att lära dem tänka. Och nu på ett ögonblick hade denna vetenskapens uppfinning berövat dem makten att tänka.

II. Välfärd.

Kolossala klippor resa sig å omse sidor av floden Gunnison i Colorado, Förenta staterna. Så mörk är skuggan de kasta över avgrunden och floden på dess klippiga botten, att floden har kallats Svarta strömmen. Högt brusar Gunnison sommar som vinter. Den får sitt vatten från den eviga snön på bergens toppar, och den har alltid flodtid. Vilt svänger den över klipporna och kastar sig utför i vattenfall.

Deras plan var denna: Floden Gunnison skulle tvingas att strömma ut ur sin fåra och in i den torra dalen och därigenom göra marken så fruktbar, att en stad skulle kunna byggas där för jordbrukare och trädgårdsmästare, en stad för 50,000 människor med stadshus och skolor, bibliotek, kyrkor, bodar, spårvagnar och kanske — kanske inte — ett Folkets hus.

Men den en och en halv mil långa sträckan mellan Svarta strömmen och den torra dalen var av gediget berg.

Dock, det måste ske. Colorado frambringar guld, silver, kol, fotogen och framförallt villiga hjärnor och händer, som kunna använda vetenskapen till välsignelse.

Förenta staterna har ett regeringsdepartement, som kallas Reclamation Service och vilket har till uppgift att förvandla ödemark till bördig bygd, mossar till åkrar och fast mark, å vilken man sedan kan bygga städer och bondgårdar och parker för barnen att leka i.

En skara män, utsända från detta departement, släpptes med hjälp av långa rep ned till den Svarta strömmen. De letade sig väg över våta stenar och genom mörka snår utmed den väsande och larmande Gunnison för att där märka ut en väg för de arbetare, som skulle komma efter med verktyg och maskiner.

Halt! Sällskapet stannade vid ett vattenfall. Ingen stig syntes. Enda sättet att komma fram var att kasta sig utför fallet. Ja, ned för fallet, vars botten man ej kunde se, utför, mot kanske lemlästning eller död.

Vem ville gå? Tala den som vill!

Två unga ingenjörer erbjödo sig att våga försöket. Våldiga luftbehållare, mjuka och elastiska, knötos om deras

Iwans frieri.

Av Greta Wolke.

Natt på Amur. Över oss välver sig en molnfri himmel — miljoner stjärnor gnistra och glimma — längst nere vid horisonten höjer sig en blek mänskära. Det är högsommar och dagen har varit brännande het. Efter solnedgången steg en lätt bris upp, medförande en välkommen svalka. I fjärran ser man otydligt de försvinnande konturerna av Sibiriens kust — stela klippor här och var, avbrutna av mörka skogar. Genom tystnaden höres sakta flodens sorl och brus.

Vårt gamla goda skepp "Nikolainevsk" fördes långsamt framåt. Nere i hytterna är det stekande hett, men här uppe på däck är det drägligare. På mellandäck tränges en mängd slöa och likgiltiga ryska bönder jämte kvinnor och barn. De äro kolonister, som skola slå sig ned i den fruktbara Ussuri-provinsen. Vid en landningsplats i Khomarsk kommo ungefär ett dussin andra klasspassagerare ombord och de höllo nu som bäst på med att spela kort och dricka vodka. En matros, starkt och kraftigt byggd, går förbi och råkar stöta till mig med en tågrulle, som han bär.

— Ah, är det Iwan?

— Ja. Förlåt att jag ej såg upp!

Denne Iwan Tschirok hade redan under första dagen av resan fånglat min uppmärksamhet. Han är en typisk sibirier med sin

högväxta, bredaxlade gestalt, sin vackra, kraftiga profil, sitt yviga skägg och de djupa grå ögonen med det ständigt växlande uttrycket.

Nu har han slutat sitt dagsarbete och går ånyo förbi mig. Jag hejdar honom och bjuder honom en cigarrett, och han slår sig ned bredvid mig. Snart äro vi inne i ett livligt samtal. Nu sällar sig också Iwans kusin, Nikifor Sokoloff, till sällskapet. Den infödde sibiriern är livligare och intelligentare än den ryske bonden. Jag hade ofta samtalat med Iwan. Många kvällar då dagsarbetet var slut sutto vi uppe på däck och pratade och rökte. I kväll är emellertid Iwan i en ganska melankolisk sinnesstämning. Han längtar efter sin hustru och sina barn, som han lämnat i den lilla byn vid Bajkalsjön.

Under vårt samtal stiger månen allt högre på himlavalvet och månstrålarna kasta djupa, skimrande reflexer över den mörka vattenytan. Det var denna kväll Iwan berättade för mig huru han vann sin hustru.

— Våra två familjer, min och Nastikas, började han, hatade varandra som döden. Den egentliga orsaken till detta hat har jag aldrig kommit underfund med, ty jag var endast en sex, sju år när jag först erfor det. Naturligtvis följde vi barn våra föräldrars exempel. Hur ofta pryglade jag ej Nastika till min arm blev alldeles lam! Var jag kunde få tag på henne, ryckte jag henne i hårflätan och kastade sand i ögonen på henne. Men ni må inte tro, att hon grät för det.

Största lager av Nyheter

i fina och välgjorda **BARNKLÄDER** i alla storlekar för Gossar o. Flickor.

Fullständig

BARNEKIPERING fr. o. m. Huvudbonader, Underkläder o. Skodon.

Prima, reella varor. Billiga, bestämda priser.

PAUL U. BERGSTRÖMS A|B, 74 Drottninggatan 74

kroppar och kommo dem att se märkvärdiga, feta och lustiga ut.

Färdiga! I livets, framåtskridandets och fosterlandets namn: hoppa!

De två unga männen försvunno utför vattenfallet, ned i dess dystra djup.

Av god tur hamnade de i en lugn håla under botten av fallet, här summo de fram till Gunnisons klippiga strand och kröpo upp för den, våta och andlösa men triumferande.

När Amerika kan frambringa män som dessa, tror ni då, att de låta nedgöra sig av Svarta strömmen? Tror ni att sådana hjältar låta besegra sig av Gunnisonfloden? Tror ni att halvannan mil hälleberg kan hålla dem tillbaka?

Nej, i livets, framåtskridandets och fosterlandets namn skall tunneln sprängas genom hälleberget, vore än stenen aldrig så hård och hindren aldrig så många.

Och de utförde verket, en milslång tunnel sprängdes genom berget, och den halva milen grävdes fram i marken.

Medan detta arbete pågick, grävdes det kanaler i den torra dalen, så att,

när Gunnisons vatten kom, skulle det flyta genom tunneln ut i den andra älvens flodfåra och vidare in i de små kanalerna för att vattna den torra marken och förvandla den till fruktbara åkrar, ängar och trädgårdar.

1909 begav sig den då nyvalde president Taft från Vita huset i Washington ut på en rundtur i republiken, och i rätt tid förde honom hans ledsagare till Colorado och Svarta strömmen. Gunnison hölls tillbaka genom enorma portar. Så snart som dessa portar öppnades, skulle floden störta sig in i tunneln.

Folket stod tyst. Taft tryckte på en elektrisk knapp. Portarna öppnade sig. Med åsklikt dån och rytande kastade sig Gunnison ut ur sin fåra, in i tunneln, ut ur den igen, ut i solskenet, in i den torra dalen, ner i kanalerna, rusande, hoppande, dansande kullerbytta efter kullerbytta, skummande, jublande, skrattande. Leve ingenjörerna, ritarna, arbetarna, de villiga hjärtana och händerna, det härliga Arbetet, som segrat i striden mot klipporna, och som varken dödade män, kvinnor eller barn!

Ah nej! Möjligen grät hon i ilska över att hon inte var stark nog att hämnas. Hon bet mig, hon rev mig — men naturligtvis drog hon alltid det kortaste strået i våra heta strider. Men hon beklagade sig aldrig, därtill hade hon en alltför stolt natur. Men så snart hon fick se mig, sprang hon som jagad av onda andar.

Ären gingo och Nastika och jag växte upp. Vi slogos ej mera, och hon sprang ej heller så fort hon fick se mig, utan gick i stället förbi mig med höguret huvud och näsan i vädret utan att ens bevärdiga mig en blick. Åt mina kamrater nickade hon och log och stannade ofta och pratade med dem. Många gånger försökte jag då få ett ord med i samtalet, men det var som om jag talat i tomma luften, och då hennes blick någon gång snuddade vid mig var den full av hat och förakt. Slutligen bjöd mig min stolthet att ej längre närma mig henne.

En gång — det var en vacker söndag — jag var då aderton år gammal — kom jag ridande uppför bygatan, då jag mötte Nastika och hennes mor. Det var en helgdag och de hade sina bästa kläder på sig. Gatan var ej stenlagd och marken var efter den sista regnskuren så uppblött, att man sjönk ned ända till fotknölnarna i smuts. När jag fick se de båda kvinnorna komma grep mig ett häftigt raseri mot dem. Jag blev utom mig, satte sporrarna i hästen och gav honom ett skarpt piskrapp och jagade som en van-

sinnig förbi dem och bestänkte dem från huvud till fot med smuts. Alla som sågo det skrattade, men Nastika skrek, utom sig av vrede: "Tag fast den lymmel!" — men jag var redan utom synhåll.

Sedan såg jag ej Nastika på en lång tid. Någon gång sågo vi varandra vid marknaderna eller vid någon danstillställning, men då var det som om vi ej existerat för varandra. Men ju skenbart likgiltigare jag blev för henne, ju mera klarnade det för mig, att jag älskade henne — den trotsiga vilda lilla flickungen med de mörka ögonen. Jag vet ej hur eller när kärleken kom — alltnog jag älskade henne. Vacker var hon, eller hur, Nikifor?

Nikifor nickade lugnt.

Iwan fortsatte: — Ofta drömde jag om Nastika. Hon stod då alltid leende framför mig och gjorde narr av mig och gäckades med mig. Jag var olycklig och olustig om dagarna och vanskötte mitt arbete. Jag längtade efter henne — ständigt.

Så var det en afton jag hade varit ute och jagat. Jag kom med bössan på armen gående längs flodstranden — och där stod Nastika och tvättade. Hon var vackrare än någonsin med sin lilla röda duk över det mörka håret. Jag stannade och såg på henne, men hon tycktes helt och hållet vara okunnig om min tillvaro. Till slut sade jag i retlig ton:

— God kväll, Nastika, kan du då inte ens se på mig?

Staden finnes där i dag. Barnen lära i skolorna och de unga dansa, sedan dagens arbete är slut. Jag vet inte, om där finnes ett Folkets hus i den staden, men jag vet, att kriget mot naturens hinder för mänsklighetens framåtskridande är det enda krig, som socialister vilja föra.

Meddelande från Centralstyrelsen.

Följ. skrivelse i barnavårdslagstiftningsfrågan har av Centralstyrelsen avsänts till socialdemokratiska riksdagsgruppens förtröenderåd.

Med anledning av det nya förslaget om reformerad barnavårdslagstiftning som fram-

Hon böjde huvudet och log — ett trotsigt leende.

— Tror du att du är så vacker, att det är möda värt att se på dig? sade hon.

Då blev jag allvarsam och tog ett steg närmare henne. — Jag ville nu endast säga dig, Nastika, att jag icke längre kan leva utan dig. Bliv min hustru, Nastika!

Men hon skrattade klingande.

— En sådan underbar idé? Då vi voro barn misshandlade du mig, då vi blevo äldre gjorde du mig till åtlöje inför alla och nu — nu vill du plötsligt gifta dig med mig. Ha, ha, ha! — Men säg mig, fortsatte hon gäckande, älskar du mig då verkligen riktigt och skulle du bliva mig trogen för evigt?

Då svartnade det för mina ögon och jag ville draga henne in till mig, men hon stötte mig tillbaka, eldröd av vrede.

— Hur vågar du! Ah, du misstar dig. Förr må himmel och jord störta tillsammans än jag blir din hustru.

— Men fruktar du inte att jag skulle döda dig, Nastika? Först dig och sedan mig.

— Skjut du bara. Nå, varför tvekar du? Och hon stod där så lugn.

(Forts. sid. 12)

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser.

Obs! Beställningsavdelningen.

Riks Liljeh. 16.
Allm. tel. 33 38.

RAGBRÖD
SIKTBRÖD

1915 års

KRIGSBRÖD

1/2 kg. 20 öre, 1/4 kg. 38 öre.

LIMPOR & SPISBRÖD.

A.-B. Sannadals Brödfabrik,

Liljeholmen.

Etabl. 1878.

kommit genom lagberedningens förslag till lag för barn utom äktenskap få vi framhålla följande:

Ur ekonomisk synpunkt för barnet och modern kommer lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta att i viss mån bidra till att barnet och modern säkrare kan utfå bidraget till underhåll. Likaså är det ett erkännansvärt framsteg att bidraget skall bestämmas efter båda föräldrarnas villkor och icke såsom under nuvarande förhållanden, barnet hava rättighet endast till nöd- torftigt underhåll. Vidare är det ett framsteg att fadern har underhållsskyldighet även mot modern under den tid hon av barnbörden är förhindrad till förvärvsverksamhet.

Men säkerheten för barnet och modern att utfå de medel lagen bestämmer blir aldrig effektiv så länge ej samhället utlägger summan i förskott. Denna ståndpunkt har också sedan länge intagits av undertecknade och framförts i riksdagen genom enstaka motioner samt förra året genom en motion från socialdemokratiska riksdagsgruppen. Emellertid blev frågan icke tillräckligt av riksdagen beaktad emedan utredning om densamma påstods vara att vänta i samband med pågående utredning i närstående frågor.

I lagberedningens nu föreliggande förslag föreligger ingen utredning, men dock det yttrandet, att frågan om förskott »förtjänar helt visst att väl övervägas». Lagberedningen ansåg sig icke kunna föreslå förskott utan fattigvårds verkan i samband med lagen om barn utom äktenskapet särskilt för sig. Vi äro också med lagberedningen därom ense att sådant förskott, om det införes för barn utom äktenskapet, bör tillkomma även barn inom äktenskap, där föräldrarna äro skilda eller hustrun övergiven. Vi anse även att änkors barn böra få pension liksom i Danmark redan är införd.

Bäst vore också om dessa lagar trädde i kraft på en gång. Men då jämförelsevis sällan andra barn än de utom äktenskap födda äro berövade sin försörjare under späda ålder, synes det icke ligga någon orättvisa däri om föreskrift till rättighet till förskott utan fattigvårds verkan för barn vid späda ålder samt underhållet till modern infördes i samband med den nya lagen om barn utom äktenskap. Med god vilja bör utan stor tidsutdräkt sådan rättighet för den som har vårdnaden om barnet även kunna tilläggas för barn fött inom äktenskap. Därvid bör då också utredas frågan huruvida ej sådant förskott av allmänna medel bör utsträckas, liksom i Danmark, tills barnet nått vuxen ålder.

I likhet med reservanten till lagberedningens förslag, hovrättsrådet Tiselius, anse vi att arvsrätt efter fäder för utom äktenskap födda barn bör, liksom i Norge, hos oss genomföras. Ehuru inseende, att vissa svårigheter kunna uppkomma, särskilt innan lagens anda fullt hunnit ingå i det allmänna medvetandet, samt svårigheterna därav att fall skola förekomma, då barn icke kunna tillerkännas arv, emedan tillräcklig faderskapsbevisning ej kunnat åvägabringas, så måste likväl arvsrätt även för utom äktenskap födda barn efter fäder vara en sak av så rättfärdig innebörd att om dess införande icke bör förefinnas någon tvekan.

Det måste även anses uppstå en viss orättvisa i samband med införandet av lagen om

införsel i avlöning, pension eller livränta så länge arvsrätt efter fäder ej är genomförd, nämligen på så sätt, att enligt lagen om införsel ur arbetsinkomsten strängt kan uttagas ådömt underhållsbelopp, vilket mången gång ganska hårt kommer att drabba de fattigare, medan förmögenhetsinnehavare icke behöva i väsentlig grad giva en rättvis del av sin förmögenhet till utom äktenskapet fött barn.

Vad angår myndigheters och barnavårdsmans bemyndigande att bestämma om modern anses lämplig förese barnet, hänvisa vi till den av föreståndarens för Stockholms Stads Rättsbjukskontor, advokaten Set Silow, angående förslaget om barn utom äktenskapet, gjorda framställningen till lagrådet. Därur anföra vi följande:

»Det kan ifrågasättas, huruvida med den omfattning förevarande stadgande i förslaget erhållit, moderns rätt särskilt med tanke på den personliga vårdnaden om barnet blivit tillräckligt tryggad. Vikten av denna moderns rätt synes nämligen böra föranleda därtill, att densamma kommer till ett tydligt uttryck ej blott i motiveringen till lagen utan även genom avfattningen av själva lagstadgandet.»

I den instruktion för barnavårdsnämnd och barnavårdsmans verksamhet, som kommer att utarbetas, bör ingå, att verksamheten för barnavårdsmän kan upphöra, såsom också ordalydelsen i lagens § 15 synes framhålla. Lika nödvändigt som det är att barnets rätt genast vid födelsen bevakas och att barnets vård kontrolleras, där vården visar sig ej tillfredsställande, lika nödvändigt är det också att barnavårdsmannen kan entledigas. Så t. ex. då båda föräldrarna leva i icke vigselfäst äktenskap och vårda sig om sina barn eller där barnets vistelse hos en ensamstående kärleksfull mor är av stadigvarande art.

Med anledning av upphävandet av kungl. brevet om rätt för ogift moder att vara okänd, är det även nödvändigt att instruktionen för barnavårdsnämnd och barnavårdsmän får en sådan utformning att klart framgår plikten för dem att skydda modern för att vetskapen om hennes moderskap blir allmänt känt, i de fall där detta skulle försvåra hennes möjligheter att försörja sig själv. Då rätten till anonymitet bortfaller kan ogift mor i många fall hava svårt att uppfylla sin försörjningsplikt om ej barnavårdsnämnd och barnavårdsmän gentemot henne komma att fungera på ett försynt sätt.

K. E. Willebrand

BAGERI-, KONDITORI-
OCH

MEJERIAFFÄR

RIKS 114 29.

ALLM. 81 82

rekommenderas

BIRKAGATAN 12,
KARLBERGSVÄGEN 86,
VÄSTMANNAGATAN 68,
GAMLA BROGATAN 25,
HANTVERKAREGATAN 30,
BERGSGATAN 3,
KUNGSHOLMSGATAN 13.

Ändringar i kyrkobokskrivningsförrordningen böra även komma i betraktande med anledning av upphävandet av rätten för ogift moder att vara okänd. Så t. ex. bör nu gällande regel att flyttningsbetyg för moder icke upptager barnets namn, försävt hon ej har barnet hos sig, behöva stadfästas genom en förrordning. För att fader skall stå i samma ställning som modern i kyrkoböckerna bör den förrordningen införas att faderns namn, där det är lagligt konstaterat, antecknas (och icke bara, såsom nu, kan antecknas). Vidare bör vederbörande barnavårdsmän eller domstol åläggas att anmäla faderns namn till kyrkobokföringen.

För underlättande av att effektiv hjälp lämnas modern vid tiden för barnets födelse bör barnavårdsmän kunna förordnas av den kommun där modern vistas och icke ovillkorligen, såsom nu föreslås, av den kommun där hon är skriven.

Barnet bör hava rätt att erhålla såväl faderns som moderns namn.

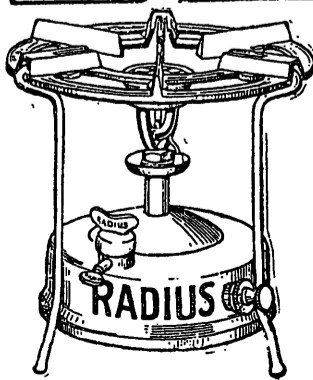
Stockholm den 27 maj 1916.

Socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse:

Anna Sterky. Agda Östlund.

Anna Lindhagen.

Signe Svensson. Amanda Frösell.

är det märke som begäres då man önskar ett förstklassigt fotogen-gas-kök.

Radius-kökens

detaljer passa till andra fotogen-gas-kök.

Finnas i välförsedda Järn-, Bosättnings- och Kooperativa affärer.

Aktiebolaget Radius för även i marknaden Metallsågblad med ovanstående märke. Även de ha redan tillvunnit sig allmänt erkännande.

ALLMÄNNA SPARBANKEN i Stockholm.

Vasagatan 44, 1 tr.

Öppet kl. 1/2 10—3 och 6—8 e. m.

(Forts. fr. sid. 10.)

Men jag vände mig bort och flydde därför från...

Längre ner åt floden fanns en guldgruva. Jag fick arbete där och arbetade dag och natt. Mina kamrater och jag hade lycka med oss. Vi funno mycket guld och vid delningen tillföll mig över tusen rubel. Nu började jag spela och dricka. Jag förde ett vilt utsvävande liv — och pengarna rullade. Slutligen en natt blev jag fränstulen återstoden av mina pengar. Jag kom i slagsmål och blev tillfogad ett svårt slag i huvudet.

Då jag vaknade till sans var det morgon. Solen rann just upp bakom bergen. Allt var tyst och stilla. Då kom jag ihåg min förtvivlade belägenhet. Jag var särad — och medellös. Jag sade till mig själv: — Iwan, köp dig antingen ett rep — eller i floden med dig.

Men så började jag tänka på Nastika. Min gamla aldrig dödade längtan steg upp med förnyad styrka. Än en gång måste jag se henne och taga farväl av henne och fastän det svindlade för mina ögon och värkte i mina lemmar, steg jag upp och vandrade hela dagen utan rast. Det var sent på aftonen följande dag som jag nådde min fäderneby. Där var allt tyst och stilla. Jag klättrade över trädgårdsmuren och smög mig bort till Nastikas fönster och såg in i rummet. Där satt Nastika i mörkret med huvudet i händerna. Då hon fick se mig, blodig och sönderdriven som jag var, höll hon på att skrika till. Men jag hoppade in i rummet och viskade.

— Tyst! Det är jag, älskade. Jag tog henne i mina armar och kysste henne och hon gjorde intet motstånd.

— Lev väl, Nastika, min älskade, viskade jag. Vi återse aldrig varandra. Jag ville skjuta henne ifrån mig, men hon smög sig intill mig och lade sin heta kind mot min.

— Nej, nej! Iwan, gå ej! Hör mig. Jag älskar — älskar dig mer än du mig. Jag vill ej, kan ej leva utan dig. Och hon slog armarna om min hals och höll mig så fast — så fast.

— Vill du fly med mig då? frågade jag.

Och hon viskade: — Ja, vart du vill.

Och hon flydde med mig, ty varken hennes eller mina föräldrar hade någonsin givit sitt samtycke till vårt giftermål. Och vi äro lyckliga, ja, så lyckliga som få.

Vid Bajkalsjön ha vi vårt lilla hem och där styr och ställer Nastika med våra barn. Sex äro de — och vackrare barn finns inte.

— Nikifor, säg har du någonsin sett sådana barn?

— Nej, aldrig, kusin, svarade Nikifor med allvarsam uppsyn.

— Sachsa, den äldsta, fortsatte Iwan, är lika vacker som Nastika — och lika morsk och vild, som jag var som barn. Ah, ni måste komma och hälsa på mig en gång...

Han tystnade och hans blickar vandrade långt bort.

Arbetareringens Bank

Grundad 1883.

Kornhamnstorg 61.

Fastighetsavdelningen: Förmedlar köp och försäljning av fastigheter.

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

Kooperativa försäkringsanstalterna bevilja försäkringar

FOLKET

Av k. maj:t sanktionerad 11 dec. 1914.)

Liv-försäkring

SAMARBETE

brand-försäkring

på bästa villkor. Ombud antagas.

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmånliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,

Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Vid Allm. skand. fredskongressen antogs även följande resolution:

Organisation av fredsfolket.

Den närvarande tiden med sina oerhörda lidanden tvinga med nödvändighet alla som ännu tro på möjligheten av en ljusning för mänskligheten att enigt samla sig kring de strävanden, som leda fram mot målet: människornas frigörelse från våldets makter och fred mellan folken.

Då dessa makter tagit i sin tjänst icke allenast kapitalet utan även byggt sin tillvaro på den statliga organisationen äro dess krafter så starka, att det fordras en folkens eniga sammanslutning till en motsvarande kraftutveckling för att kunna göra sin vilja gällande i parlament och regeringar.

Folket har här endast att lita på sig självt och sin egen kraft.

Kongressen vill därför allvarligt uppfordra alla våldets motståndare i de skandinaviska länderna, enskilda och organisationer, att kraftigt stödja det demokratiska fredsarbetet genom en aktiv medverkan och anslutning kring en målmedveten och demokratisk fredsorganisation.

Den allmänna svenska fredskongressen år 1915 i Varberg gav initiativ till en sådan samling av fredsfolket inom Sverige. Förevarande kongress uttalar sig för ett samarbete i detta avseende även mellan de skandinaviska folken och jämväl för en fortsatt och utvecklad internationell samverkan mellan alla fredsvänner bland folkens djupa led.

Amur flöt så stilla fram i den ljusa natten. Vi sutto tysta alla tre.

Jag tänkte på den ståtliga unge siblierns kärlekssaga.

Kärleken är sig allestädes lik. Den spinner sina trådar genom människolivet såväl under söderns sol som på Sibiriens kalla stäpper.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiëbefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmaner.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse:

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Bryggeriarb.-förb exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.)

avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! Lokal i P-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Tjänarinneförening

avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb av-

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m.

Styrelsen.

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4,30 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus.

Styrelsen.

Malmbergets soc.-dem. kvinno-

klubb avhåller ordinarie möte andra och sista måndagen i varje månad.

Nya medlemmar hälsas välkomna.

Styrelsen.

Redovisning för Morgonbris inflyter i nästa nummer